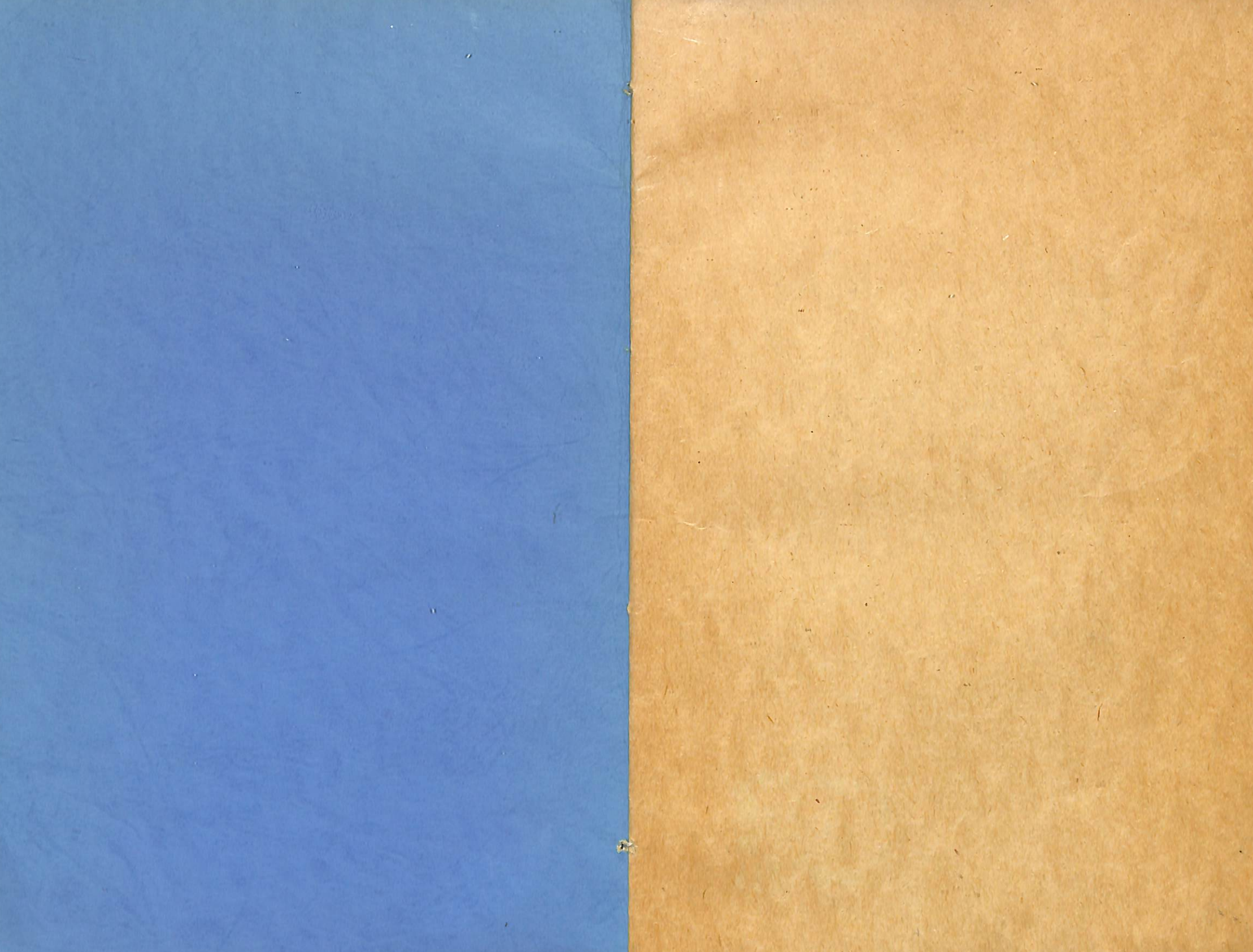

9816

284

7-77

22 JUL 2013

9816

284
9-77

7.

ՈՒՐԻՄ

ԱՐ Է:

ԲԱՐԲԱՌ ՏԻՐԱՀԱՆՁԻՒՆ

Ե Ի

ՊԱՏԳԱՄ ՀՐԵՇՏԱԿԱԶԱՅՆ

ԱՇԽԱՐՀԻ ՏԻԵԶԵՐԱԿԱՆ ՄԻԶՕՐԷԻՆ

Բ.Գ.

ՈՒՐԻՄ քառը կրնշանակի Լոյս. քայց Ահարոնեան Քահանայութեան մէջ այս անունը տրուեցաւ հաւելն ալն Պեակիաի (Եղ. ԻԸ. 30), որուն շուսպիայութեան միջոցաւ տեղի ունեցած Աստուածաւարտութեան եղանակը՝ Աստուած ինկն իսկ աստեանամ եր (Թու. ԻԷ. 21) իր կամքը կամ ճշմարտութիւնը տեղեկացնելու համար իր ժողովրդեան (Ա. Սաւ. [Թագ.] ԻԳ. 9-12). որով աստուածաւայր ֆիզիքական Լոյսը ծառայած կըլլար ճշմարտութիւնն ու Աստուծոյ կամքը ցոյցանելու ֆիզիքական պնակիսին վրա, ինչպէս աստուածաւայր քարոյական Լոյսը (Յոհ. Ը. 12) պիտի ծառայէր (Մար. Ի. 28) ճանցնելու համար ճշմարտութիւնը (Յոհ. ԺԴ. 6) ու Աստուծոյ կամքը (Յոհ. Զ. 39-40), աշխարհ ըստած քարոյական պնակիսին վրա:

Ահարոնեան Ուրիմը՝ իւրաքանչիւրը մէյնեկ փառականի քաշաի ծառայով երկու ոսկեքիթեղ պնակիսներէ կը քաղկանար, որոնց վրա երեքական անուններէ քաղկաշեալ երկերկու կարգ անունանշարտով եւ Իւրաքի երկոստանն ցեղին անունները փորագրուած՝ ծառայելու տեան գոհարներէ ընդելուզուած ըլլալով, որպէս իրենց պահարան՝ իրենց ալ ազուշուած էին նոյնածառալ եւ երկծալ Դասասանի Լանցապանակի վրա (Եղ. ԻԸ. 15-21):

Քահանայապետը, որ պարտէր այս շանցապանակը իր կուրծքին վրա կրել Տերոյը առջելը ներկայացած ասեմ, աստուծային կամքը

կամ հաճութիւնը հայցող իր հարցումը ներկայացնելէն ետք՝ իր կուրծքին վրա կրած անուններուն աստերը կը դիտէր: Երբ Աստուած բարեհաճէր պատասխանել՝ իր պատասխանը ներկայացնող աստերը՝ անվաշ աստերուն մէջէն գերբնական շողիւնով մը լուսափայլելով կը զանազանուէին, որով զանոնք իրենց կարգին հարեւանայն հեղեղով՝ պատասխանը կը ստանար:

Երբոր Բրիտանական առաջին Լահասակ Ստեփաննոսը կամ-բաստանուէր Քահանայապետին անցելը՝ իր ըսած խօսքերուն հարեւար, թէ՝ — «Նազովրեցի Յիսուսը պիտի քակէ աւ սեղը, ու պիտի փոխէ Մովսիսաւանց սովորութիւնները», անոր երեսին հրեշտակի երեսի նման լուսափայլիչը (Գործ. 2. 14-15)՝ աստուծային հաճութեան արտայայտութիւնն էր, որ Ուրիմական վիպագրի մը կուսար հող. Քահանայապետին անցելը (Գործ. 1. 1), որ պարտէր ճանչնալ՝ այդ գերբնական լուսափայլութեան բացառիկ հանգամանքը, և ընդունիլ որպէս աստուծային հաստատութիւն՝ ըստած խօսքերուն ձշմարտութիւնը:

Նոյն բանը կը քսէ այսօր Տէրը իր մոլորեալ Ընդհանր. Եկեղեցւոյն՝ միեւնոյն լուսափայլութիւնը տալով ներկա Ուրիմին, որուն իւրաքանչիւր բան՝ ու նախադասութիւնը իր աստուծային յայտնութեամբը, հաճութեամբն ու հաստատութեամբը թիւեղացած ըլլալով, ուրիշ բան չէ երբ ոչ այն հրեշտակային առաջնորդութիւնը, որուն փառքէն պիտի լուսաւորուի Իսկանդի Երկիրը (Յայտ. ԺԷ. 1), այսինքն՝ Բրիտանական Մարդկութիւնը (Մայ. Գ. 12):

ՅՈՒՆԱՆԷՍ ՊՈԼԱՍ

Տէրուհանաւ Անտարանի

Ո Ի Բ Ի Մ

ԷԶ ՍԸ ՈՒՐԻՍԷՆ. — ՎԵՐՍՏԻՆ ԾՆՈՒՆԴ

ՔՐԻՍՏՈՍԻ ՆԿԵՂԵԳԻՆ

Եւ ես բնգի կըսեմ որ Գուն Պետրոս Եւ, ու աւ վեմին վրա պիտի շինեմ իմ եկեղեցիս. եւ դռնիսն դռները անկա պիտի չաղթեն:

ՄԱԹ. ԺԶ. 18:

Եկեղեցիին՝ Երկրի վրա աստուծաւորեալ ճշմարտութեան այն Սիւնն ու Հաստատութիւնն է (Ա. Տիմ. Գ. 15), որ կառուցուած է Յս. Քս. Ի Հիմնովէ մին վրա զետեղուած (Ա. Կորն. Գ. 11) Առաքելոց և Մարգարէից հիման (Եփ. Բ. 20) Պետրոսաբնոյթ Վէմին վրա (Մատթ. ԺԶ. 18), իրրեւ Բարոյատաճար (Եփ. Բ. 21) ա՛յն չինուածանիս թերով կամ բարոյադիւսներով, որոնց իւրաքանչիւրը իր քրիստոնէական անհատականութեան համաձայն կը ներկայանա՝ Ոսկիարժէք, կամ՝ արծաթարժէք, կամ՝ գոնարարժէք, կամ՝ խոտարժէք, և կամ՝ եղէգարժէք զործքերով (Ա. Կորն. Գ. 12):

Ուրեմն Քս. Ի Երկրի վրա ունեցած Եկեղեցիին որ իբր Եօթնաստեղեան Աշտանակ (Յայտ. Ա. 20) լոկ ու միայն Հոռովմէական Եկեղեցիին չբաղկանար (, ինչպէս ՚ի հաստատութիւն իւր անկման կը փողահարէ Պապական ուղղափառակորոյս Դաւանութիւնը), այլ կը բաղկանա Երկրի վրա քրիստոնէականներ կրող մարդկային ամէն ցեղի, ու լեզուի, և ժողովուրդի, ու ազգի բազմազգի Եկեղեցիներուն (Յայտ. Ե. 9), կամ Քրիստոնէական Փարաիսներուն Ընդհանուրին Միութիւնէն (Յոհ. Ժ. 16), եթէ եզաւ ժամանակ որ իրրեւ Եփեսոսեան Եկեղեցի իր Առաքելադիր Բարձրութիւնէն ինկաւ (Յայտ. Բ. 5), եթէ եզաւ ժամանակ որ իրրեւ Զմիւռնեան Եկեղեցի Փորձութեան ու Նեղութեան ենթարկուեցաւ (Յայտ. Բ. 10), եթէ եզաւ ժամանակ որ իբր Պերգամոնեան Եկեղեցի Սատանային Իշխանութեան աթոռովայր դառնալովը՝ թէ՛ հաստատորիմներու (Յայտ. Բ. 13) և թէ՛ որո-

58243-67

նկաղեւնեքու հաւաքականութիւն մը դարձաւ (Յայտ. Բ. 14). եթէ եղաւ ժամանակ որ իբրեւ Թիւաթիրեան Եկեղեցի սիրոյ, հաւաքի, և համբերութեան վկայարեութիւն մը ունենալով հանդերձ՝ իր Յեզաբէլեան կղերին մոլորեցուցչութեամբը պոռնկանալով և կսազո՞ւ անուիյներով անանելով (Յայտ. Բ. 19-20) հաւաքութեան համբերութեան (Յայտ. Բ. 24). եթէ եղաւ ժամանակ որ իբրեւ Սարգիկեան եկեղեցի Կենդանութեան անուն ունենալով հանդերձ Մահացաւ (Յայտ. Գ. 1), ու իր Սպիտակազգեստ արթուն հաւաքութիւն հետեւ ի վեր Մահաթմբի քնէյածութեամբ ներկայացաւ (Յայտ. Գ. 3). եթէ եղաւ ժամանակ որ իբրեւ Ֆիլաթէլֆեան եկեղեցի սակաւ մի համբերութեան կարողութիւն ցոյց տալով, այդ կարողութեանը փոխարէն Տէրոջ սիրոյն արժանանալով, Ամերիկեան ցամաքագիւտով այնպիսի զուտ մը բացուեցաւ իրեն՝ որ ոչ ոք չկրնար գոցել (Յայտ. Գ. 8-9). եթէ եղաւ ժամանակ, որ իբրեւ Լաւոգիկեան Եկեղեցի Հպարտացաւ, ու հպարտանալով անհոգացաւ, ու անհոգանալովը զաղջացաւ (Յայտ. Գ. 16) ինչպէս այսօր կերեւնաւ. եթէ Քս. ի Երկրի վրա ունեցած Ընդհանրական Եկեղեցին կրսենք, կրցա՞ւ այս բոլոր վիճակները պարզել ու հանգամանքները ներկայացնել, ու ատոնց հետեւանքները կրել, պատճառը ա՛յն էր, որ իր հաստատութենէն մինչեւ իր լիակազմութիւնը, որ իրեն պէս հաստատութեան մը համար Քառագարեան Շրջանի մը օրինական տեսողութիւնը կրպահանջէր, երբ Դրդ. դարուն այդ շրջանը պիտի լրացնէր, արդէն իր Սրբութիւնը կորուսած, իր նախնին վարչածեւր խաթարուած, և իր հովիւները խոտորած ու ոչխարները միտսին անայրտանացած էր. այնպէս որ երբ Հիւսիսի Թագաւորը (Դան. ԺԱ. 15), այսինքն Բարձրութեան և Սրբութեան Թագաւորութեան թագաւորութիւնը (Ես. ԾԷ. 15), որ քրիստոնէական առաջին երեք դարերուն ընթացքին իր Թագաւորութեան Ուժովը, այսինքն իր՝ և իւրապական Ուղիղներուն (Դան. ԺԱ. 17) Հեղութիւնովն ու Խորհարհութիւնովը (Մաթ. ԺԱ. 29) եկած ատեն նախատինքի ենթարկուած էր Եկեղեցական Տասը Հալածանքներով, երբ, Յ. Տ. 312ին Մեծն Կոստանդիանոս Կայսեր իր Տիրադրաւ Կղզի կամ Իշխան (Դան. ԺԱ. 18) քրիստոնէութիւնը ընդունելովը այդ նախատինքը կըղաղբէր, ու Յ. Տ. 319-321ին ալ դարձեալ վերսիշեալ կայսեր կողմէ հրատարակուած ազատապարզիւ և քրիստոնէափառ հրովարտակներովը քրիստոնէութեան ու Քս. ի Եկեղեցւոյն ցայն վայր կրած նախատինքը «անոր թշնամին»

րուն» (*) վրան կը դառնար (Դան. ԺԱ. 18), այդ Բարձրաբնակ Սրբութիւնը կրսենք, այսինքն Հիւսիսի Թագաւորութիւնը կամ Քս. ի Եկեղեցին, ահա կը գլորէր ու կիշնար, ու իշնալով կանհետանար (Դան. ԺԱ. 19) իր Տիրամոռաց և Ուժակորոյս քրիստոնէանուն հետեւորդներուն երեսէն. Ուրեմն, ասիկա Տէրութեան նախագուշակութիւնն էր որ կը կատարուէր Քս. ի Եկեղեցին վրա, որ այսպէս իշնալովը Պետրոսարնոյթ վիճակ մը պարզած կրլար:

Քս. ի Եկեղեցին, Առաքելական դարէն իսկ սկսեալ ունեցաւ Ստութեան Որդիներ (Գործ. Ե. 1-10), Հաւատքի Նաւարկեալներ (Ա. Տիմ. Ա. 19-20), Ճշմարտակորոյս Քրիստոնէաներ, Մոլորուսոյց Վարդապետներ (Բ. Տիմ. Բ. 17-18), 'ի Շնորհաց Անկեաներ (Գաղ. Ե. 4), և Աճարիշտ Անառակներ (Յուդա, 4): Արդարեւ ասոնք Անհատական Անկումներ էին և ոչ թէ Հաւաքական, բայց Անօրէնութեան Խորհուրդը զօրացնողները (Բ. Թես. Բ. 7) այս Սուտ Վարդապետներն էին, որ վերջապէս զիրենք ծախու ատնող Տէրը ուրանալով՝ իրենց վրա բերին արագահաս կորուստը (Բ. Պետ. Բ. 1): Ուստի, որովհետեւ ասիկա հանդիսական իրողութիւն մըն էր, որուն նախատիպը Դրախտի Ընտանեաց, և Շուքը՝ Իսրայէլեան Եկեղեցւոյն մէջ ի յայտ եկած էր, հիմա, Քս. ի Եկեղեցին մէջ նոյնին իսկական երեսնոյթին հանդէպ՝ հանկու՜կ պատմենք, և առա՛կ խօսինք Նոր Իսրայէլի Տանը (Եզ. ԺԷ. 2):

Արդ, Քս. ի Եկեղեցին՝ աշխարհիս Բարձր Եղեւինին (Եզ. ԺԷ. 22), այն է՝ Իսրայէլեան Ընտրեալ Ազգին (Բ. Օր. Ժ. 15) Ամենաբարձր ճիւղին, այն է՝ Յուդայի Ցեղին (Ես. Ե. 7) Մատղաշ Շառաւիղէն, այսինքն Թագաւորական Տոհմէն առնուելով՝ մէկ բարձր ու վերացած լիտան մը վրա տնկուած, այսինքն Քս. ի Թագաւորութեանը մէջ հաստատուած՝ Աստուածատունկ Եղեւին մըն էր (Եզ. ԺԷ. 22):

Աստուած զանիկա Իսրայէլի բարձր լիտանը վրա տնկած էր, ուր՝ անիկա ստեր արձակեց, պտուղ տուաւ, ու Ազնիւ Եղեւին եղաւ. ուստի ամէն տեսակ թեւաւոր թռչուններ, այսինքն բար-

(*) Դան. ԺԱ. 18 համարին մէջ բնական «ասկէ ի զաստիճան ցալաւիս» խօսքէն ետեւ պէտք է նշուի «զոր զոր զոր զոր» բառաւորով լրացուցիչ. որով համարին խառնը կը հեղուի, կը պայծառուանաւ ու կըլլա՝ — եւ մէկ իւրեան մը անոր նախաթիւքը պիտի զաղեցնէ, ու ասկէ ի զաստիճան ցալաւիս» բառաւորով լրացուցիչ, որով համարին խառնը կը հեղուի, կը պայծառուանաւ ու կըլլա՝ — եւ մէկ իւրեան մը անոր նախաթիւքը պիտի զաղեցնէ, ու ասկէ ի զաստիճան ցալաւիս» բառաւորով լրացուցիչ (Դան. ԺԱ. 18):

ձրանալու ընդունակութիւն ունեցող ազգեր՝ անոր ոստերուն տակ սկսան հովանաւորուիլ (Եզ. ԺԷ. 23) քրիստոնէական կրօնը ընդունելով:

Սակայն անիկա Իսրայէլեան Եղեւթինին (Եզ. ԺԷ. 3) կամ Որթին (Եզ. ԺԷ. 6) նման իր Տէրոյմէն ուժանալով, իր արմատները այսինքն իր սննդազրկւոյնները դէպի աշխարհ ծնեց, ու իր ոստերը այսինքն պտղաբերիչ տարրերը դէպի Սատանային իշխանութիւնը երկնցուց (Եզ. ԺԷ. 7): Ասիկա Եկեղեցւոյն ապստամբութիւնն էր (Եզ. ԺԷ. 12), որու հետեւանօք Եկեղեցին իր Անձնագոհ և Բարի Հովիւէն ու անոր հոգեւոր սկզբունքներէն հեռանալով՝ Յիմար Հովիւի մարմնաւոր գործիքներ կը շինէր իրեն (Չաք. ԺԱ. 15), այսինքն Եկեղեցւոյ Խորհուրդներ, Կրօնական Վարդապետութիւններ և Քաւչական Պատարագներ կը հաստատէր. որպէսզի իր տնկուած ածուներովը զինքը սոսոյզ (Եզ. ԺԷ. 7) ոչ թէ մերձակորուստը աչցելու, ցրուածը փրկուողով, կտորածը բժշկելու, ու յետամնացը սնուցանելու հապա գէրերուն միտք ու տելու և անոնց կճղակները խորտակելու համար, երկնի և երկրի վրա ներդրութիւններ վաճառելով, և Ձեռագործ աստուածներով (Գործ. ԺԹ. 25) Մեկքերու Քաւուքութիւն տալով իրրեւ Հովիւ Ունսյնութեան (Չաք. ԺԱ. 16-17):

Արդ, երբոր Եկեղեցին այս ապստամբական վիճակին եկաւ հասաւ, Տիրական քաղցրութիւնը դարձաւ, և տրտմանալեաց ակնարկով մը դէպ յիւր Եկեղեցին նայեցաւ տխուր և վշտադին (Ղուկ. ԻԲ. 61). ակնարկ՝ որ կզգայէր սնոր իր ցած ու նրւաստ Անկուժը. ակնարկ՝ որ միաժամանակ նաեւ լուս հրաւէր մըն էր անոր դէպի զղջում, դէպի հնազանդութիւն: Ահա այս Անկեայ Կացութիւնն էր այն Մէկը՝ որ Եկեղեցւոյն ապստամբութենէն ետքը պիտի ելլէր, ըստ Դանիէլեան պատմաչղթային ողակ մը ներկայացնելով հող, և այս զղջումն ու հնազանդութիւնն էր որ պիտի պահանջէր Եկեղեցիէն՝ իր հարկապահանջին միջոցաւ՝ իր թագաւորութեան փառքին համար (Դան. ԺԱ. 20), այսինքն Հիւսիսի Թագաւորութեան փառքին համար: Վասնզի այդ անկեայ վիճակը ներկայացնողն ալ Հիւսիսի Թագաւորին սերունդէն Մէկն էր (Եզ. ԺԷ. 13): Ուստի երբոր Եթիոպիական Աշտանակին Հոովմէական ստեղծամասին Տեսուչ Գրիգոր Ա. Պապը (590-604) ինքզինքը «Մասա ծառայիցն Աստուծոյ» կանուանէր իբր սրտցաւ Խոնարհութիւն մը Կ. Պոլսոյ Յոհաննէս Պատրիարքին ինքզինքը «Տիեզերական Պատրիարք» տիտղոսելու զէմ, ասիկա Տէրունական ակնարկին պատճառաւ բայց սխալ հասկցուած մէկ հնազանդութիւնն էր, որը բոնազրօսիկ խոնարհութեան հարկ մը վճարեց հարկապահանջին, ու այդ ալ վաղանցիկ բան մը. վասնզի քիչ օրերու մէջ կտորեցաւ. սակայն ո՛չ քարկոթեամբ և ո՛չ պատերազմով (Դան. ԺԱ. 20):

Այլ այնուհետեւ տեղի ունեցած դէպքերը ծանօթ են. վասնզի Ընդհանրական Եկեղեցին դարաւանդէ դարաւանդ ինկաւ, երբ մանաւանդ Պապ. Իշխանութիւնը ի հանդէս եկաւ իրրեւ Թագաւորութիւն Անարդ (Դան. ԺԱ. 21). որուն կողմէն եղող բազուկները Յս. Քս. Ի Սրբարանը ու Ամրոցը, այսինքն անոք Եկեղեցին ու Քաւչական Ուժը պղծեցին Մշտնջենաւոր Ձոհը վերցնելով ու անոր տեղը Աւրոյ Պղծութիւնը այսինքն Ձոհագործական Պատարագը դնելով (Դան. ԺԱ. 31):

Եւ սակայն այսօր, այսինքն Դանիէլեան 1290-1335 օրերու Քառամանամեա Սրբ. որ հեթանոս ազգաց համար Դատաստանաչըման մըն է, Ծիսական Եկեղեցւոյն համար իր եզրիպտական գերութենէն դէպի սրբութիւն կամ հիւսիս, դէպի իւր նախկին երկիրը վերադարձ մը (Դան. ԺԱ. 8-9), և Ընդհ. Եկեղեցւոյն համար ալ Լապտերայարդարութեան Կազմաչըման մը՝ Փեսան դիմաւորելու համար (Մաթ. ԻԵ. 7) որպէսզի իր լուսափայլ հանդերձը ձեռք բերէ (Յայտ. ԺԹ. 7-8), այսօր, կըսենք, Քս. Ի Եկեղեցին պէտք է լսէ ու ճանչնա իր բարի ու անձնագոհ Հովիւին (Յոհ. Ժ. 11, 14) Չայնը (Մաթ. ԻԵ. 6), և միանգամ բնոյ միշտ մերկանալով Սաւուղեան դժուարակիր և ընթացաբեկ Սատանայակազմածները (Ա. Սամ. [Թագ.] ԺԷ. 38-39)՝ միմիայն աստուածային սպառազինութեամբ սպառազինուած, այսինքն ճշմարտութեամբ ամրացած ու արդարութեամբ զրահաւորուած՝ Խաղաղութեան Աւետարանին գնացքով (Եփ. Զ. 13-15) ընդառաջ երթալ Փառնուկին հարսանեաց վառաւոր ու երջանկաբեր օրուան (Յայտ. ԺԹ. 7)՝ որ է Դանիէլեան Երանելի Թուականը (Դան. ԺԲ. 12), Աստուծոյ Եկեղեցիի մը պէս, Յս. Քս. ով սրբուածներու պէս, սուրբեր ըլլալու կանչուածներու պէս, ան ամէնուն հետ՝ որ ամէն տեղ մեր Տէր Յս. Քս. Ի անունը կը կանչեն (Ա. Կորն. Ա. 2) առանց Փոխ-Միջնորդի (Ա. Տիմ. Բ. 5) և առանց Քաւչական Օժանդակի (Եբր. Ժ. 18):

Արդ, որպէսզի Քս. Ի Եկեղեցւոյն մատնանչենք ինչ որ պէտք է մերկանալ իրրեւ Ապականեայ Հին Մարդ (Եփ. Դ. 22), և մաքրելով տարամերձիկ իրրեւ Հին Խմոր (Ա. Կորն. Ե. 7), նաեւ ինչ որ պէտք է ընդունիլ իրրեւ Տիրահաճոյ մարմնաւորութիւն, և տօնել իրրեւ անկեղծութեան ու ճշմարտութեան անխրժմոր Հոգեւանդի (Ա. Կորն. Ե. 7-8), ակնարկ մը պիտի նետենք Քս. Ի Եկեղեցւոյն կարծեցեայ իրաւասութեանց և անոր վերադրուած Եթն Խորհուրդներուն վրա, որպէսզի Եկեղեցին՝ ոչ թէ իբր ապստամբ, այլ իբր Տէրօջը ժողովուրդը՝ Աստուծոյ Որէնքներովը քաղելու, ու անոր դատաստանները կատարելու ուշադրութիւն ընէ:

ՔՐԻՍՏՈՍԻ ԵԿԵՂԵՑԻՈՅՆ ՀԱՆԳԱՄԱՆԱՑ

ՈՒ ԱՆՈՐ ԻՐԱԻԱՍՈՒԹԵԱՆՑ ՎՐԱ

Եկեղեցին Սուրբ է (Ա. Կորն. Գ. 17), բայց այս սրբու-
թիւնը կրնա զինքը բաղկացնող անդամներուն մէջ Անհատական
ըլլալ (Ա. [Գ.] Թագ. ԺԺ. 18), որ ատեն Հաւաքականութեանը
մէջ կրլալ անսուրբ և պիղծ (Եզ. ԻԲ. 18). կրնա Հաւաքական
ըլլալ (Յոհ. ԺԳ. 10: Ա. Պետ. Բ. 9), և անդամներուն մէջ պա-
տահիլ անսուրբ և պիղծ Անհատներ (Յոհ. Զ. 71: Գործ. Ե. 1-2):
Եւ որովհետեւ Սրբութիւնը եղծանելի է ցորքան մարդ էակը ա-
պականացու մարմնոյ մէջ կը գտնուի, հետեւաբար Քս. Ի Տեսա-
նելի Եկեղեցին այս երկու պատահականութենէն պիտի չազատի
մինչեւ աշխարհի վերջը:

Եկեղեցին Ընդհանրական է (Մաթ. ԻԸ. 19), ուստի կրնա
բաղկանալ աշխարհի բոլոր ազգերու պատկանողներէն, որոնք
Քրիստոնեա անունով յորջորջուելուն համար անպատճառ ճշ-
մարիտ քրիստոնեաներ եղած չեն ըլլար. հապա՛ ճշմարտին քովն
ի վեր սուտն ալ խառնուած կրնա ըլլալ, վիճակ՝ որ պիտի տե-
ւէ մինչեւ աշխարհի վերջը (Մաթ. ԺԳ. 47-48):

Եկեղեցին Սխալական է (Յատ. Գ. 1:17). վասնզի զինքը բաղ-
կացնող անհատներուն իւրաքանչիւրին՝ բարի կամ չար գործքե-
րուն համեմատ հատուցանելի կշռականութեանը վրա կը խաբսիւ
իր այս հանգամանքը: Ուստի մեծապէս կը սխալին անոնք, որ
կը կարծեն թէ Եկեղեցին իր հաւաքականութեանը մէջ անսխալ
կրնա ըլլալ, մինչ պարտաւոր է բաղկանալ սխալական՝ անհատ-
ներէ. ըստ որում մարդ սխալական է Ս. Հոգւոյն պարգևը ընդու-
նելէն ետքն անգամ (Ա. Թես Ե. 19): Հետեւաբար Հոգեւոր կու-
րութիւն և աստուածգիտութեան հանդէպ անխելամտութիւն է
կարծելը և հաւատալը, թէ Եկեղեցին անսխալ է կամ պէտք է ըլ-
լալ: Եթէ Եկեղեցին բռնադատուէր Սխալ կամ Շիտակ կացողիքե-
րու մէջ Շարժականութեան ենթակա չըլլալ՝ իր փորձարկելիու-
թեան հանգամանքէն պիտի զրկուէր. իսկ եթէ իր փորձարկելի-
ութեան հանգամանքէն զրկուէր՝ աստուածային Մեծ և Իմաստուն
Նպատակը պիտի անհետանար. վասնզի այդ պարագային՝ Մարդ
էակը՝ հոս, աստեղծականին մէջ անշարժ ու հաստատուն կացութեան
տիրացած կըլլար. մինչ ընդհակառակը՝ գիտենք՝ թէ ներկայիս,
այսինքն աստեղծականին մէջ, ոչ թէ մեր սեփական՝ այլ օտարին
բանին մէջ կը գտնուինք (Ղուկ. ԺԶ. 12), այսինքն Անցաւ ու

րին (Եբր. ԺԲ. 26) ու Շարժականին մէջ (Յայտ. Բ. 5), որ
կ'ենթակայի Անհատարմութեան (Ղուկ. ԺԶ. 11-12) կամ Հա-
ւատարմութեան (Յայտ. Բ. 10) թէականութեան, որմէ ալ կը
հետեւի Սխալականութեան կարելիութիւն: Այս էր պատճառը
որ ինչպէս Իսրայէլեան Եկեղեցին յանցելուն մոլորեցաւ (Մաթ.
ԻԲ. 29: Մարկ. ԺԲ. 27), և Աստուած գիտէ թէ քանիցս անգամ,
նոյնպէս Քրիստոնէական Եկեղեցին մոլորեցաւ, ոչ միայն միջնա-
դարեան աշաւոր մոլորութիւններովը՝ զորս անաչառ[և ոչ թէ Պապա-
կան] Եկեղեցական Պատմութիւնը կը պատմէ, հապա Առաքելա-
կան դարէն իսկ սկսեալ (Ա. Կորն. Ե. 1-2: Գաղ. Գ. 1-3:
Յայտ. Գ. 17: Եւր. 1-6): Ինչպէս Մովսիսականը մոլորած էր,
Մովսէսի ժամանակէն իսկ սկսելով (Ել. ԼԲ. 1-6): Ուստի, ու-
րովհետեւ Եկեղեցւոյն Անսխալութիւնը աղէ՛տ մը պիտի ըլլար
անոր եթէ կարելի եղած իսկ ըլլար, հետեւաբար այս ճշմարտու-
թեան քաջածանօթ Տէրը՝ իրրեւ Սիօնի Ընտիր, Պատուական, և
Հաստատուն Հիմն (Ես. ԻԸ. 16) ինքզինքը իր Եկեղեցւոյն հա-
մար զննել ետքը, թոյլատրեց որ իր վրա հիմնաւորուին Առա-
քելական և Մարգարէական հիմեր եւս (Եփ. Բ. 20): Եւ որով-
հետեւ Պետրոս Առաքեալ իր ծայրայեղ և յախուռն նկարագրին
պատճառաւ կարկառո՛ւն տիպար մը կրնար նկատուիլ՝ պատկե-
րացնելու համար Մարգկային բնութեան կամ Քս. Ի Եկեղեցւոյն
ապագային ունենալիք այն բոլոր Անկումներն ու Անձնութիւն-
թիւնները՝ զորոնք Պետրոս Առաքեալ ի յայտ բերաւ իր առաքե-
լական կենաց մէջ զանազան առիթներով, ինչպէս՝ «Որո՞ւ պիտի
երթանք» ըսելով հաւատարմանալը (Յոհ. Զ. 69). «Աղէկ է որ
հոս կենանք ու երեք խրճիթ չինենք» ըսելով անգիտակցա-
նալը (Ղուկ. Թ. 33). իր աշխարհամիտութեամբը Տէրոջը հանդէպ
զայթակղութիւն մը դառնալը (Մաթ. ԺԶ. 23). իր Տէրը պաշտ-
պանելու համար իր քաջ ու անձնուէր յարձակումը իրենցմէ
չատուր և զօրաւոր թշնամեաց դէմ (Յոհ. ԺԸ. 10.), ու այն ալ՝
ամէնը երկու թուր միայն ունենալով (Ղուկ. ԻԲ. 38). բայց
յետոյ իր լքումն ու վհատութիւնը, ուստի և ամէն զոհողութիւն
անողուտ համարելով իր Տէրը ուրանալը (Յոհ. ԺԸ. 17, 25-27).
և վերջապէս, իր Տէրը ճանչնալու մասին ունեցած տկարու-
թիւնը, բայց ճանչնալէ ետք դէպի տնոր երթալու խոյանքը
(Յոհ. ԻԼ. 7). Եւ որովհետեւ Ընդհանրական Եկեղեցին այս բո-
ւոր մարգկային հանգամանքները ի յայտ բերաւ թէ՛ իր անհատ-
ներուն անհատական և թէ իրբեւ Եկեղեցի՝ անոնց հաւաքական
կենաց մէջ, հետեւաբար Եկեղեցին Սխալական է և Սխալական
պիտի ըլլա, մինչեւ աշխարհի վերջը, որպէսզի իւրաքանչիւրին

իր գործքերուն համեմատ հասունցանող (Յայտ. Բ. 23) օրինական սկզբունքը, և ունեցածը ամուր պահելու համար տրուած Տէրունական պատուէրն ու առ այդ տարուած մարդկային ջանադրութիւնը (Յայտ. Գ. 10-11)՝ արդարանա:

Եկեղեցիին սխալականութենէն չհեռելի թէ դժոխքին գլուխները զանիկա յաղթանարած պիտի ըլլան. վասնզի թէպէտ Եկեղեցին անաւոր անկումներ ունեցած է (Դան. ԺԱ. 19), սակայն միշտ ու ամէն տեղ ունեցաւ և պիտի ունենա նաեւ անհատական թէ հաւաքական իրենց Աստուածը ճանչցող ժողովուրդ մը, որոնք ոչ թ պիտի գտնեն ու բան պիտի տեսնեն, իրեւ մոյորեալ Եկեղեցւոյն «Խեղացի» դատակարարը (Դան. ԺԱ. 33-35): Ինչու որ ասոնք ևն ճշմարիտ Եկեղեցին, որ Քս.ի հնազանդ մնայունքն և իրեւ իրենց Գլուխ զանիկա միայն ճանչնալովն՝ անոր սիրելի հանդիսանալով ու անոր խնամքները վայելելով (Եփ. Ե. 23-24, 29), Յորդանանեան ջուրերու յետսկարկան ջրակոյտի մը պէս հրաշատեսիլ (Յեսու. Գ. 15-16), և ճշմարտութեան Սիւնի մը պէս հաստատուն ու բարձրաբերձ (Ա. Տիմ. Գ. 15) կը կենան, իրենց Տէրօջը Յս. Քս.ի յաղթանակը փառաւորելու համար:

Եկեղեցին Չարչարակիր է (Մաթ. ԺԶ. 24): Ըսել չենք ուզեր թէ չարչարելի է այսինքն կրնա չարչարուիլ. այլ թէ՝ Չարչարանք և Նեղութիւն կրելու է աշխարհիս վրա (Յոհ. ԺԶ. 33). վասնզի չարչարակութիւնը Քս.ի ճշմարիտ Եկեղեցւոյն էական հանգամանքներէն մէկն է (Գործ. ԺԳ. 21), որ զանիկա կը փորձէ, կը մաքրէ, կը ճերմկցնէ (Դան. ԺԱ. 35):

Եկեղեցին Հիւանդանոցաւոր (Յայտ. Բ-22-23) և Մահրնկալ է (Յայտ. Գ. 1): Ըսել չենք ուզեր թէ անպատճառ պէտք է հիւանդանա, կամ իրր մահկանացու մեռնի, այլ թէ՝ հիւանդանալու՛ն ալ, մեռնելու ալ ընդունակ է համաձայն իր գործքերուն. վասնզի Եկեղեցին Կենդանացնողը՝ Աստուծոյ Հոգին է (Յոհ. Զ. 64), զոր Եկեղեցին՝ հաւաքաւոր թէ անհատաւոր՝ կրնա Տրամեցնել (Եփ. Գ. 31), և ահա՛ Եկեղեցին՝ որ Հիւանդացած է, կրնա Շիջուցանել (Ա. Թես. Ե. 19), և ահա՛ Եկեղեցին՝ որ Մեռած է (Յայտ. Գ. 1):

Եկեղեցին, որ մարդկային ամէնագլխի ցեղերէ ու լոգոսներէ կը բաղկանա, իր ընդհանուր հաւաքականութեանը մէջ իրեւ Մարմին Քս.ի (Ա. Կորն. ԺԲ. 27)՝ Մէկ է (Յոհ. ԺԷ 11: 21), որ իր այս Միութիւնը կը պահէ՝ որպէս Հոգւոյն Սրբոյ Միաբանութիւն՝ իրազարկութեան կապով, և կրլլա Մէկ Մարմին ու Մէկ Հոգի. ինչպէս որ Տէրը՝ Մէկ է, Հաւատքը՝ Մէկ է, Մկրտ-

տութիւնը՝ Մէկ է, Աստուածը՝ Մէկ է, որ է ամէնուն Հայրը (Եփ. Գ. 3-6): Ուստի եթէ Եկեղեցին այս միութիւնը չունի, պատճառը այն է որ ան Միահաւատ չէ, հաստաքը Մէկ Չէ, այլ՝ իրերաներձակ և մոյորախառն: Ուստի տեսնենք թէ ո՛րն է այն Միակ Հաւատքը, որուն վրա պէտք է իրեւ Եկեղեցւոյ խորհուրդ՝ կամ իրեւ Իրան՝ Միանա Քս.ի Եկեղեցւոյն Եօթնաստեղեան Աշտանակը:

ՔՐԻՍՏՈՍԻ ԵԿԵՂԵՑԻՆ ԵՒ ԱՆՈՐ

ԱՍՏՈՒԱԾԱՅԻՆ ԽՈՐՀՈՒՐԴԸ

Միսական Եկեղեցին կրսէ թէ՝ Քս.ի Եկեղեցին Եօթն խորհուրդ ունի (*), իսկ Աւետարանական Եկեղեցին՝ երկու խորհուրդ ունի: Արդ, Քս.ի Եկեղեցին Մէկ ու Միակ Խորհուրդ մը ունի որ է Անկեալ և Ոգեկորոյս Մարդ էակին՝ Փրկութիւնն ու Սրբութիւնը: Եւ որովհետեւ Փրկիչն ու Սրբացուցիչը Յս. Քս. Աստուածորդին է, հետեւաբար Աս խորհուրդը՝ Առաքելին Ա. Տիմ. Գ. 16 համարին մէջ բաժին նման կրնա կոչուիլ՝ — Խորհուրդ Քահանայական Կարգի, որ է Խորհուրդ Աստուածայայտնութեան (Ա. Տիմ. Գ. 16):

Եւ սակայն՝ Այս Մէկ խորհուրդը կը բաղկանա երկու երեւոյթներէ. վասնզի ան հիմնուած է Բարոյական Ամուսնութեան մը վրա, որ տեղի կ'ունենա ընդ մէջ Աստուածորդւոյն և Անկեալ Մարդկութեան, որպէս Հարսն կամ Եկեղեցի Քս.ի (Եփ. Ե. 32):

Ուստի, ըստ որում Աստուածպաշտութեան Մեծ Խորհուրդը՝ Աստուածայայտնութիւնն էր (Ա. Տիմ. Գ. 16) միայն, և աստուածայայտնութեան նպատակը՝ Մեռեալ Մարդկութիւնը (Ղուկ. Թ. 60) ի Կեանս վերակոչել (Յոհ. Ժ. 10), հետեւաբար Քս.ի Եկեղեցին, որ պիտի կառուցուէր աշխարհի, այսինքն Սատանային թագաւորանիստ քաղաքին (Եզ. Խ. 2) մէջ, որպէս ապագա Բարոյատաճար Աստուծոյ ժողովրդեան (Եզ. ԽԱ. 1)՝ պիտի ունենար և ունեցաւ Մէկ ու Միակ աստուածային Խորհուրդ մը, որուն չնորհի-

(*) Ժողով Տրիսենդեան, զումարում Զրդ. կանոն՝ 4:

Աստուծոյ թշնամացեալ Մարգ էակը պիտի հաշտուէր իր Ստեղծողին հետ՝ անոր Որդւոյն մահովը (Հոռմ. Ե. 10)։

Ահա այս Միակ Խորհուրդն էր որ պատկերացած էր Աստուծոյ ժողովրդեան Ապագա Տաճարին մէջ ամէնուրեք քանդակուած իւրիւր երկաղիմակ ֆերովքէ, որուն մին՝ Մարգաղէմ՝ կը նշանակէր Հեթանոս Մարդկութիւնը, որ կը սպասէր Աստուծոյ առջեւ (Գործ. Ժ. 33), և միւսը՝ Առիւծաղէմ, որ կը նշանակէր Յաղթական Մարդը (Յայտ. Ե. 5), որուն ձեռքով շնորհուած հաշտութեամբ մարդկութիւնը պիտի վերստանար իր կորուսեալ Սրբութիւնն ու Յաղթանակը (Եղ. ԽԱ. 18-20), միաւորելով իրրեւ Մարմին կամ Հարսն (Յայտ. ԺԹ. 7) անոր հետ, որ է Հոգին ու Փեսան՝ որ պիտի դա (Յայտ. ԻԲ. 17)։

ՅՈՂԱՆՆԷՍ ՊՈԼԱ

ՏԷՐՈՆԱՌԱՐ ԱԼԵՅԱՐԱՆԻՅ

1-1

Ուրիմը՝ առ այժմ՝ սպագրական ծախսերու մասին մեր անբա-
ւականութեան պատճառաւ՝ պիտի հրատարակուի այսպէս էջ առ
էջ:

Անոնք, որ Տէր Յիսուսի ու անոր խօսքին յայտնուիլը կը սի-
րեն, Ուրիմի հրատարակչական ծախսին համար իրենց քրտնա-
դրել ուզած նուէրը կրնան իրկել, առ՝

Mr J. Z. PAPAZIAN

45 rue de Turenne.

Paris,
FRANCE.

*Տպագրուած՝ միսիսն 777 օրինակ, որոնք առաջին
և վերջին տպագրութիւնն.*

Տպագր. ԿԻՒԹԷՄՊԵՐԿ

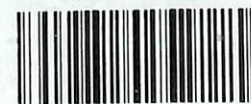
Կ. Ն. Մ. Ս. Գ. Ս. Ս. Զ. Ե. Ս. Ն.

Ղալաթիա Քիւրճեմիւր, նախկին սակարանի ետին, ՏէՄԻՐ ԽԱՆ, քիւ՝ 13

Կ. ՊՈԼԻՍ

1927

ՀՀ Ազգային գրադարան

NL0180218

